

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felipe Uriarte Camara

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1944)*

Aurkibidea

Biografia

Donibaneko Camara etxean
jaioa, bere ama Angelita
bertakoa zen, Camara
jatetxeko nagusiaren alaba.
Jatetxean egiten zuen lana.
Aita, berriz, Galdakaokoa,
PYSBEra joana lanera;
arrantzalea, Galerna
bakailao-ontzian ibiltzen zen.
Bost senide ziren. Felipek sei
urte zituela, familia Galiziara
joan zen bizitzera. Aitak
Copiva enpresan aurkitu zuen
lana, bakailao-ontziak
prestatzen. Udan bi hilabete
igarotzen zituzten Donibanen;
amak eta senide zaharrenek
jatetxean egiten zuten lana
eta ume txikienak Lete
baserrira bidaltzen zituzten.
19 urte zituenean familia
Donibanera bueltatu zen.
Gurasoak Camara jatetxearen
jabe bakar bihurtu ziren
(anai-arrebei beraien zatia
erosita) eta familiako
negozioan lana egitea
egokitu zitzaion seme-alaba
guztiei. Felipek Ingeniaritza
ikasi zuen Donostian.
Eskalatzen eta mendi irteerak
egiten ere hasi zen. 24
urterekin motxila hartu, eta
Frantzia aldera joan zen
bizitzera, Chamonixera; han
zegoela, Cervino mendiaren
gailurra egiteko aukera izan
zuen. 1974an Everesterako
lehen euskal espedizioan
(Tximist espedizioan) hartu
zuen parte. 1830 metrora
iritsi zen, Migel Rosenekin
batera. 1980an Everesterako
bigarren euskal espedizioan
ere hartu zuen parte; orduan
Martin Zabaleta gailurrera
iritsi zen. 1981ean
*Euskaldunak Everest
mendian, Buru ilun lurruntsua*
liburua idatzi zuen. Hainbat
komunikabidetan idatzi izan
du. Mendi gidarien Mendiak
eta Herriak elkarteko sortzaile
eta buru da. Euskaltzalea,
euskara galdu, berreskuratu
eta sutsuki defendatu duena.

Zintak

PAS-069

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2024-11-19
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** None
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

PAS-070

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2024-11-19
- **Iraupena:** 98 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Ama, neskame izatetik jatetxearen nagusi izatera

- **Erref:** PAS-069/002
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:00:42. **Bukatu:** 00:02:53

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Pasai Donibaneko Camara etxean jaio zen. Amona Lakuntzakoa zen eta neskame bezala hasi zen lanean Camara jatetxean. Bertako jabearekin ezkondu zen eta bera ere nagusia izatera pasa zen. Aitona Burgosekoa zen.

2. Aita, Terranovan arrantzale

- **Erref:** PAS-069/003
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:02:53. **Bukatu:** 00:05:32

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aita Galdakaokoa zen eta bakailaoa arrantzatzen zuen Pasai Donibanen zegoen Pysbe enpresarentzat. Galerna ontziko bigarren ofiziala zen. Behin, Terranovatik bueltan, Camara jatetxera joan zen bazkaltzera eta han nagusien alaba ezagutu zuen; herrian geratu zen bizitzen eta ezkondu egin ziren.

3. Pasai Donibaneko Camara jatetxea

- **Erref:** PAS-069/004
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:05:32. **Bukatu:** 00:07:15

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Aiton-amonak eta ama ibiltzen ziren jatetxean lanean. Amona sukaldean, eta besteak jatetxean. Familiako beste senide batzuk ere egiten zuten bertan lan.

4. Sei urterekin Galiziara bizitzera, aitaren lana zela eta

- **Erref:** PAS-069/005
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:07:15. **Bukatu:** 00:10:42

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aitak, 8 hilabete pasatzen zituen Terranovan. Itsasoko lana utzi eta lehorreko lanetan hasi zen Galiziako Baiona herrian, ontziak prestatzen (mantenua, garbiketak, janaria erosten, antolakuntza...) eta familia guztia bertara mugitu zen. Felipek sei urte zituen eta bertan 19 urte zituela bueltatu zen Pasaiara. Aste Santuan, ama Pasai Donibaneta bueltatzen zen jatetxean lan egitera eta seme-alabek udako 2 hilabeteak ere bertan pasatzen zituzten.

5. Camara jatetxea neguan itxi egiten zen

- **Erref:** PAS-069/006
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:10:42. **Bukatu:** 00:12:05

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Camara jatetxea neguan itxi egiten zenez, amonak eta herriko beste emakume batek, beraiekin pasatzen zituzten hilabete batzuk Galizian.

6. Galiziatik Pasai Donibanera 19 urterekin

- **Erref:** PAS-069/007
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:12:05. **Bukatu:** 00:14:08

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Galiziatik bueltatu ziren, gurasoek Camara jatetxeko ardura hartu zutenean. Gaur egun ere jatetxe familiarra da.

7. Aitaren ontzia bueltatzen zeneko oroitzapenak

- **Erref:** PAS-069/008
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:14:08. **Bukatu:** 00:17:00

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aitaren ontzia Pasai Donibanera bueltatzen zeneko oroitzapenak kontatzen ditu. Gero, arraina nola deskargatzen zuten ikustera ere joaten ziren. Hala ere, aitarekin zuen harremana ez du gogoratzen.

8. Udak Jaizkibeleko Lete baserrian pasatzen zituen

- **Erref:** PAS-069/009
- **Iraupena:** 0:04:22. **Hasi:** 00:17:00. **Bukatu:** 00:21:22

Gaia(k):

- Aisia » Oporrak
- Baserria » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Camara jatetxean udan lan asko izaten zutenez, etxeko txikienak, Felipe eta Miguel bere anaia, Jaizkibelen zegoen Lete baserrira eramaten zituzten. Bertan igarotzen zituzten udako 2 hilabete. Feliperentzat munduko lekurik ederrena zen, eta bertan kokatzen du umetako oroitzapen garrantzitsuenetako bat. Gaur egun, baserria ez da existitzen eta pena ematen dio.

9. Jaizkibeleko Lete baserria

- **Erref:** PAS-069/010
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:21:22. **Bukatu:** 00:23:15

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Lete baserrian pasatzen zituen udak. Familiako etxekoandrea Agustina deitzen zen. Egunero Pasai Donibanera jaisten zen esnea eta barazkiak saltzera. Oroitzapen ugari ditu. Hamalau urtera arte joaten ziren Letera udak pasatzera. Gero, jatetxean lagundu behar izan zuten.

10. Jatetxean, Pasaia eta inguruko produktuak

- **Erref:** PAS-069/012
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:23:21. **Bukatu:** 00:25:22

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Mariskoa
- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Txibiak eta txipiroiak

Laburpena:

Camara jatetxean arraina beti inguruko arrantzaleetatik lortu dute. Orain dela gutxi arte, jatetxean prestatzen diren txipiroiak, herriko batek bokanan bertan harrapatutakoak izan dira.

11. Belaontzian Mallorcatik Hondarribira

- **Erref:** PAS-069/014
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:25:51. **Bukatu:** 00:30:14

Gaia(k):

- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:

Lagun batekin Mallorcatik Euskal Herrira etorri zen belaontzian.

12. Garai batean, jatetxeko jeneroa inguruko baserrietatik

- **Erref:** PAS-069/016
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:30:38. **Bukatu:** 00:32:25

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Camara jatetxeko jenero guztia Pasaiatik edo ingurutik erosten zuten. Gaur egun gauzak aldatu dira, inguruko baserriak desagertu egin direlako. Askotan Donostiara joaten ziren enkarguak egitera.

13. Camara jatetxearen ondoan bainatzen

- **Erref:** PAS-069/017
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:32:25. **Bukatu:** 00:34:17

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Garai batean, denbora libre gehiago zuten. Gaztetan, Camara ondoan bainatzen ziren.

14. Almejak hartzen marea baxuan

- **Erref:** PAS-069/018
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:34:17. **Bukatu:** 00:35:37

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Mariskoa

Laburpena:

Pantxeke osaba almejak biltzen ibiltzen zen. Camara jatetxe aurrean marea jeisten zenean, almejak eta arrantzarako zizareak hartzen zituen.

15. Frantsesek botatako txanponak uretan harrapatzen

- **Erref:** PAS-069/019
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:35:37. **Bukatu:** 00:37:36

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:

Garai batean, frantses asko joaten ziren Camara jatetxera. Frantsesek txanponak botatzen zituzten uretara, eta Felipe eta gainotzeko haurrak txanponak harrapatzen saiatzen ziren. Asko galdu egiten zirenez, marea jaisten zenean, bertara joaten ziren txanpon horiek berreskuratzen. Pasai Donibaneko mutikoen diru-iturri garrantzitsuena zen. 'Tximista' deitzen zioten mutil bat zen diru gehien lortzen zuena. Txanponak botatzeko erabiltzen zuten esaldia.

16. Umetako eta gaztetako jokuak eta kirolak

- **Erref:** PAS-069/022
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:39:38. **Bukatu:** 00:41:50

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola

Laburpena:

Pasai Dobinanen familia guztiek zeukaten txalupa. Udan, gazteek txaklupak hartu eta estropadak egiten zituzten. Gaztetan arraunean, igerian, pilotan eta "barrene" jokuan ibiltzen ziren plazan. Hemeretzi urterekin hasi zen mendian ibiltzen.

17. Arrauna oso garrantzitsua izan da Pasai Donibanen

- **Erref:** PAS-069/023
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:41:50. **Bukatu:** 00:43:33

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Arrauna oso garrantzitsua izan da Pasai Donibanen, ez bakarrik estropadekin. Arrauna dotore egiten zela kontatzen du Felipek.

18. Traineruak non gordetzen ziren

- **Erref:** PAS-069/024
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:43:33. **Bukatu:** 00:46:30

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Donibanetarrek odolean sartuta dituzte estropadak. Arraunlariak, idoloak ziren. Garai bateko traineruak egurrezkoak ziren. Traineruak Bonantza elizatik aurrerago dagoen etxe baten azpikaldean gordetzen ziren eta estropaden aurretik bertara joaten ziren, traineruak nola prestatzen ziren ikustera.

19. Pasai Donibaneko traineruaren garaipenen ospakizunak

- **Erref:** PAS-069/025
- **Iraupena:** 0:03:52. **Hasi:** 00:46:30. **Bukatu:** 00:50:22

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Estropada garaiko oroitzapenak. Amak eta izebak, beti negar egiten zuten, Pasai Donibanek galdu edo irabazi. Itsasontzi txikian joaten ziren estropadak ikustera. Garai batean, itsasoz eramaten zituzten traineruak Donostiara, Kontxako banderara. Pasai Donibanek irabaziz gero, musika-banda ateratzen da eta ordura arte irabazitako bandera guztiak ere ateratzen ziren. Emakumeen taldeak bandera asko irabazi ditu eta ospakin berbera egiten da.

20. Etxe askok txerria zuten eta handiena, Camara jatetxekoa

- **Erref:** PAS-069/027
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:50:40. **Bukatu:** 00:52:12

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Garai batean, Pasai Donibanen etxe askotan txerria izaten zuten. Camara jatetxean ere bazuten, eta oraindik "txerritokia" deitzen diote leku horri. Txerririk handiena Camara-koa zen. San Martinen, kaletik eramaten zen txerria hiltegiraino.

21. Saregileak Pasai Donibanen

- **Erref:** PAS-069/028
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:52:12. **Bukatu:** 00:53:15

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Saregileak emakumezkoak izaten ziren gazteluko bidean egoten ziren.

22. Antzinako Pasai Donibaneren irudia

- **Erref:** PAS-069/030
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:53:33. **Bukatu:** 00:54:31

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Herri guztian zehar, boila dauden bezala, pabak egoten ziren. Bertan txalupak eta sareak lotzen ziren. San Pedron ere berdin egiten zen.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com